

Türk Dış Politikası ve Ekonomik İlişkilerimiz

:: 90

:: İstanbul, 28 Temmuz 2004 **S**ayın Meclis Başkanı,

Sayın Yönetim Kurulu Başkanı,
Değerli konuklar,

Her şeyden önce, kurulduğu 1952 yılından bu yana Türk sanayi ve ekonomisinde önemli bir yere sahip olan İstanbul Sanayi Odası'nın Olağan Meclis Toplantısı vesilesiyle, bugün sizlerle Türk dış politikası ve ekonomik ilişkilerimizdeki gelişmeler ve beklentilerimiz hakkındaki görüşlerimi paylaşma imkanını veren bu nazik davetiniz için teşekkürlerimi sunarak sözlerime başlamak istiyorum.

Hükümetimizin işbaşına geldiği bir buçuk yılı aşkın dönem zarfında gerek uluslararası ve bölgesel planda, gerek yakın çevremizde yaşanan önemli gelişmeler, ülkemizin yoğun ve hareketli bir dış politika gündemine sahip olmasına neden olmuştur. Değişik coğrafyaların ve bölgelerin kesiştiği stratejik bir kavşakta yer alan, önemli siyasi deneyime, insan kaynaklarına, askeri güç ve ekonomik potansiyele sahip ülkemiz, çevresinde vuku bulan gelişmeler karşısında olaylara seyirci değil, aktif ve yönlendirici bir politika izlemektedir. Bunu yaparken, bölgesel ve uluslararası gelişmelerin ulusal çıkarlarımız bakımından olası risklerini bertaraf etmek ve bu gelişmelerin yarattığı yeni fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek durumundadır.

Bu anlayışla, mevcut uluslararası konjonktürde ülkemizin dış ilişkiler ağını güçlendiren ve birbirleriyle interaktif hale getiren, komşularıyla geçmiş-

teki sorunlarına çözüm üreten ve geçimsizliklerin yerine işbirliği anlayışını hakim kılan, etrafımızdaki faal ve donmuş sorunların çözümüne yönelik yapıcı diplomatik inisiyatiflere öncülük eden, böylelikle bölgemizde barış, istikrar ve refahın imarında ön alan bir dış politika izlemekteyiz. Diyalog ve uzlaşma kültürünün yayılmasını amaçladığımız, bölgesel işbirliği ve entegrasyonun savunuculuğunu yaptığımız kadar, demokrasi ve iyi yönetim gibi çağdaş değerlerin ve ülkemizde yaşanan köklü reform sürecinin çevremizde olumlu değişiklikleri teşvik edecek şekilde daha geniş kitlelere ilham kaynağı olmasını da arzuluyoruz.

Değerli konuklar,

Sadece geçtiğimiz ay gündemimizde ön plana çıkan gelişme ve etkinlikler, Türk dış politikasının son dönemde ne denli hareketli bir süreçten geçmekte olduğuna ayna tutmaktadır. Bu gelişmeler, coğrafi konumu itibarıyla Türkiye'nin Doğu ve Batı kültürleri arasında stratejik işbirliğinde bir köprü olarak getirdiği katma değere ve çıkarlarını geniş bir bölgesel, hatta küresel işbirliği çerçevesinde tanımlayan ülkemizin izlediği çok boyutlu aktif dış politikaya, uluslararası planda söylemin çok ötesinde, somut ve etkin bir görünürlük kazandırmıştır.

91 ::

Bildiğiniz gibi, Haziran ayı ev sahipliğini yaptığımız İKÖ Dışişleri Bakanları Konferansı ve ardından NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'yle Türk dış politikası açısından son derece yoğun ve neticeleri itibarıyla başarılı bir dönem olmuştur. Türkiye, mensubu olduğu bu iki önemli Örgüt'ün toplantılarına ev sahipliği yaparak, çok boyutlu ilişkileri çerçevesinde çok taraflı işbirliğine ve uluslararası güvenlik için vazgeçilmez gördüğü Trans-Atlantik ittifaka olan bağlılığını sergilemiştir. NATO Zirvesi, genişleyen ittifakın günümüzün yeni küresel ve bölgesel koşul ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir dönüşüm içinde salt askeri bir ittifakın ötesinde istikrar yaratıcı bir dinamik olarak güçlenmekte olduğunu ortaya koymuştur.

Öte yandan, İKÖ Genel Sekreterliği görevine adayımızın seçilmiş olması, ülkemizin Örgüt içinde sahip olduğu itibarın bir göstergesidir. Bu önemli seçim sonucu aynı zamanda ülkemizin Örgüt'ün daha etkin bir yapıya kavuşturulmasında önümüzdeki dört yıl boyunca daha faal bir rol üstlenmesine imkan tanımaktadır.

Aynı ay içinde Türkiye, demokratik ortak sıfatıyla davet edildiği G-8 Zirvesi'ne Başbakan düzeyinde iştirak etmiştir. Genişletilmiş Ortadoğu ve Kuzey Afrika projesinin dünya gündemine taşınmasının çok öncesinde, çevremizde reform ve daha etkin siyasi ve ekonomik katılımı sağlayacak bir değişimin gerekliliğini savunuların ve iç dinamiklerden kaynaklanacak dönüşümü teşvik edenlerin başında geldik. G-8 Zirvesi'nde de, İtalya ve Yemen'le birlikte eş-başkanlığını üstlendiğimiz Demokrasi Yardım Diyalogu aracılığıyla

la bölge ülkelerinin ihtiyaç ve hassasiyetlerini gözeterek bir anlayışla demokrasi alanındaki birikimlerimizi dönüşümden yana bölge ülkeleriyle paylaşmaya hazır olduğumuzu dile getirdik. Bölge halklarının ve hükümetlerinin kendi iradeleriyle hayat bulacak siyasi, ekonomik ve sosyal reform girişimlerini destekleyeceğimizi belirttik. Ortadoğu genelinde daha demokratik, şeffaf ve hesap veren idari yapıların hayata geçirilmesini, insan hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim, kadın erkek eşitliği gibi ilkelerin yaygınlaşmasını sağlayacak bir sürece önemli ve deneyimli bir bölge ülkesi olarak Türkiye'nin yapıcı katkıları olabileceğine ve bunun bölgesel barış, istikrar ve refaha hizmet edeceğine inanıyoruz.

Değerli konuklar,

Geçtiğimiz ay sadece bu gelişmelerle sınırlı kalmamış, dış politikada öncelikli stratejik hedefimizi oluşturan AB'ye üyeliğimiz yönünde sürdürülen yoğun çalışma ve temaslarımıza da sahne olmuştur. 17-18 Haziran tarihleri arasında düzenlenen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi vesilesiyle Sayın Başbakanımızla birlikte Brüksel'de AB çevreleriyle temaslarımızı sürdürdük ve Anayasal Antlaşmanın kabul edildiği Hükümetlerarası Konferans'a katıldık. Önümüzdeki Aralık ayında düzenlenecek ve katılım sürecimiz bağlamında hem Türkiye hem de AB bakımından önemli kararların alınacağı Brüksel Zirvesi'ne giden yolda AB başkentlerine yapmamız ziyaretler bağlamında Sayın Başbakanımız geçtiğimiz ay AB Dönem Başkanı Hollanda'ya ve son günlerde Fransa'ya önemli iki ziyaret gerçekleştirmiştir.

Ülkemiz AB Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Ulaştırma ile Enerjiden sorumlu Komiser Loyola de Palacio ve Ticaretten sorumlu Komiser Pascal Lamy olmak üzere bu ay içinde de iki üst düzey Komisyon yetkilisini ağırlamıştır.

Haziran Zirvesi'nde AB, Komisyon'un değerlendirmeleri ışığında Kopenhag siyasi kriterlerinin karşılandığına kanaat getirdiği takdirde, ülkemizle katılım müzakerelerine gecikmeksizin başlanılacağını teyit etmiştir. Objektif ve adil kıstaslar karşısında, Aralık ayında Türkiye'nin hakkının teslim edileceğine inanıyoruz. Zira Türkiye kendisinden beklenenleri, kendi üstüne düşenleri güçlü bir siyasi irade sergileyerek yerine getirmiştir.

Halkımızın daha demokratik bir toplum ve çağdaş standartlara duyduğu özleme yanıt vermek üzere kısa sürede attığımız dev adımlar ve gerçekleştirdiğimiz devrimsel nitelikteki reformlarla katılım müzakerelerinin başlatılması için gerekli olan siyasi kriterlerin karşılanması yönünde kritik eşiği aşmış bulunuyoruz. Tabiatıyla reform süreci ve uygulama alanında yürütülen çalışmalar müzakereler başladıktan sonra da sürdürülecektir. Üyelik müzakerelerinin zorlu bir süreç olması ve makul bir süre alması beklenmektedir. Bu süreçte AB müktesebatına uyum yolunda daha da büyük hamleler yapmamız gerekecektir.

Ekim ayında yayınlanacak ve Aralık kararına dayanak teşkil edecek İlerleme Raporu'nun adil ve objektif bir değerlendirme içermesi beklenmektedir. AB'nin en yetkili ağızlarından bu yönde aldığımız güvencelerle Brüksel Zirvesi'nden amaçladığımız hedefe doğru kararlı ve güvenli adımlarla ilerlemeye devam edeceğiz. AB'nin de hakkaniyetli ve vizyon sahibi bir karar alacağı yönündeki beklentimize yanıt vereceğine inanıyoruz. Böylece Birliğin, temsil ettiği değerlerin küresel bir anlam ifade etmesine, yetkin ve etkin küresel bir güç olmasına, medeniyetler arası uyum ve uzlaşmaya doğru ilk adımı atmasını temenni ediyoruz.

Ekim ayında ev sahipliğimizde ikinci kez düzenlenecek olan AB-İKÖ Ortak Forumu da, Aralık kararının hemen öncesinde ülkemizin AB'ye diğer bölgelere açılım yönünde ve medeniyetler arası diyaloga sunduğu katma değer hatırlatılması bakımından önemli bir vesile olacaktır.

Değerli konuklar,

Kıbrıs sorununa adil ve kalıcı bir çözüm bulunması yönünde başlattığımız girişim ve bu konuda sergilediğimiz kararlı ve yapıcı tutum başta AB olmak üzere uluslararası çevrelerde olumlu yankı bulmuştur. Nitekim, Haziran AB Zirvesi'nin Sonuç Bildirisi'nde ülkemizin Kıbrıs sorununun kapsamlı bir çözüme kavuşturulması yönünde BM Genel Sekreteri'nin gayretlerine olumlu katkıların memnuniyetle karşılandığı kaydedilmiştir. Bugün herkes tarafından kabul ve takdir edilen, adada çözüm için izlediğimiz yapıcı ve kararlı politikalar sonucu Kıbrıs meselesi, Aralık 2004 tarihine giden süreçte AB tarafından aleyhimize kullanılacak bir husus olmaktan çıkmıştır. Ayrıca, altı ay kadar kısa bir dönemin sonunda KKTC'nin uluslararası tecridine ve uygulanan ambargolara son verilmesi yönündeki girişimlerimiz sonuç vermeye başlamaktadır.

Değerli konuklar,

AB'yle ilişkilerimiz siyasi boyutuyla olduğu kadar ekonomik yönüyle de önem taşımaktadır. Gümrük Birliği içinde olduğumuz ve en önemli ticari ortağımız konumunda olan AB'nin üyesi ülkelerin hemen hemen hepsiyle ekonomik ve ticari ilişkilerimizin yasal altyapısı tamamlanmış durumdadır. Ancak, Avrupa ülkelerinin fert başına düşen milli gelirleri ve satın alma güçleri göz önünde tutulduğunda, ticaretimizin gerçek potansiyeline ulaştığını söylemek güçtür. Bu bakımdan, mevcut ihracat potansiyelinden tam olarak yararlanabilmek için bazı ilave girişimler gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, üst düzey ziyaretlerde, o ülke ile iş yapan firmalarımızın katılımları teşvik edilmekte, dış temsilciliklerimizden iş adamlarımızın bu ülkelerde yapacakları temaslara aktif şekilde yardımcı olmaları istenmekte, kaliteli

ürünlerimizin, özellikle sanayi mallarımızın, daha iyi tanıtımının yapılması ve bu amaçla Avrupa'daki fuarlara katılım teşvik edilmektedir.

Değerli konuklar,

Ekonomik bütünleşme ve küreselleşmenin hız kazandığı günümüzde, ülkelerin uluslararası arenadaki siyasi güçlerini sahip oldukları ekonomik nüfuzları belirlemektedir. Bu bağlamda, ülkemizin de bugünkü uluslararası ortamda dış politikaya, aynı zamanda ekonomik çıkarlarını da temel alan yeni bakış açılarıyla yaklaşması gerekmektedir.

Yer aldığımız ve dış politikamızın temel ve öncelikli ilgi alanlarından birini oluşturan Avrasya coğrafyasını sadece siyasi getirileri yönüyle değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmamıza destek olma potansiyeli açısından da ele almaktayız. Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu üçgeninde ve Avrasya'nın merkezinde yer alan Türkiye'nin çevre ülkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerinin geliştirilmesi temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Ülkemizin çevreleriyle ticaret hacminin toplam dış ticaret hacmi içinde yüzde 20 düzeyinde kalması sözkonusu önceliğimizin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

:: 94

Son dönemde ülkemizin başta Yunanistan ve Suriye olmak üzere, komşularına yönelik olarak izlediği yapıcı yaklaşımlarla çevre ülkelerle gelişen ve çeşitlenen ilişkileri esasen ticari ve ekonomik bağlarının da paralel bir şekilde daha da güçlenmesi için verimli bir ortam yaratmaktadır.

Yunanistan ile aramızda tesis edilen iletişim kanallarıyla sürdürülen yakınlaşma süreci stratejik ortaklık perspektifinde geliştirilmektedir. Bu ülkeyle ikili ilişkilerimize hakim olan olumlu ve yapıcı hava, özellikle Sayın Başbakanımızın Mayıs ayında Yunanistan'a yaptığı ve 16 yıl aradan sonra bu düzeyde gerçekleştirilen ilk ziyaretle daha da belirginlik kazanmıştır.

Keza, Suriye ile ilişkilerimizde açılan yeni sayfa bu yılın başında Devlet Başkanı Sayın Beşar Esad ve son olarak Başbakan Sayın Muhammed Naci Otri'nin ülkemize gerçekleştirdikleri ziyaretlerle tescil edilmiştir. Sayın Başbakanımız İran Cumhurbaşkanı I. Yardımcısı Dr. Aref'in davetine icabetle şu anda İran'da temaslarda bulunmaktadır. Bu ziyaret önemli bir diğer komşumuz olan İran'la ilişkilerimizin ve ekonomik işbirliğimizin karşılıklı yarar temelinde daha da geliştirilmesi bakımından önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Ciddi istikrarsızlık unsurları içeren Ortadoğu bölgesinde bütün ülkelerle ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesi öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Ortadoğu'da barış ve istikrar sağlanabildiği ölçüde, bölgedeki ülkelerin kaynaklarını ekonomiye kaydırabilecekleri ve bunun Türkiye ile ticari ve ekonomik ilişkilerine olumlu biçimde yansıtacağı aşikardır.

Türkiye, bölgedeki istikrarsızlık ortamından olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu nedenle, mevcut sorunların çözümlenmesi bölge kadar ülkemizin de çıkarınıdır. Tüm bölge ülkeleri ve halklarıyla aramızdaki derin tarihi ve kültürel bağlar nedeniyle, Ortadoğu'nun kalıcı barış, güvenlik, refah ve yoğun işbirliği içeren bir coğrafyaya dönüştürülmesi yönündeki çabalara aktif katkıda bulunmayı bir sorumluluk olarak görüyoruz. Başta Filistin-İsrail ihtilafı olmak üzere, bölgedeki sorunların çözümü için taraflarca talep edilebilecek her türlü yardımı yapmaya hazırız. İlgili taraflarla sahip olduğumuz yakın ve dengeli ilişkiler bu yönde yararlı bir işlev üstlenmemize imkan tanımaktadır. Bu ihtilafın kalıcı bir çözüme ulaştırılması için Dörtlü Girişimin hazırladığı Yol Haritası'nı desteklemekteyiz.

Değerli konuklar,

Komşumuz Irak'ta ise Haziran sonu itibarıyla egemenliğin Iraklılara devriyle bu ülkede arzulan normalleşme sürecine doğru ilk adım atılmıştır. Ancak, yeni Irak Geçici Yönetimi'nin önünde, güvenlik ve asayişin tesisi, Irak'ı oluşturan kesimler arasında ulusal bir uzlaşının sağlanması ve en geç Ocak 2005'te düzenlenmesi planlanan genel seçimler gibi son derece yoğun bir gündem bulunmaktadır.

Ülkemizin Irak politikası uzun vadeli ekonomik ve stratejik çıkarlarımızı gözetilen bir yaklaşımla şekillenmektedir. Bu zorlu dönem içinde de Türkiye'nin Irak'a yönelik insani ve teknik yardımları, ülkenin yeniden yapılandırılması çabalarına katkıları ve ikili ticaretin geliştirmesi amacını güden gayretleri artarak sürecektir. Irak'ın toprak bütünlüğü ve ulusal birliği korunmuş, halkın tüm kesimlerini adil bir şekilde temsil eden demokratik bir yapıya ve istikrara kavuşmuş, kendisi ve komşularıyla barış içinde bir ülke olmasını arzuluyoruz. Bu yönde izlediğimiz aktif politikalarımız devam edecektir. Son olarak geçtiğimiz günlerde Mısır'da toplanan ve Irak'ı komşularıyla bir araya getiren Komşu Ülkeler Girişimimiz bunun somut bir örneğidir.

Değerli konuklar,

Tabiiyatıyla dış ekonomik ilişkilerimizin sadece yakın çevre ülkeleriyle sınırlı kalmaması, başta gelişmiş ekonomilerle olmak üzere, olanaklar ölçüsünde yaygınlaştırılıp çeşitlendirilerek geliştirilmesi ulusal çıkarlarımızı doğrultusundadır. Özellikle ihracat açısından güçlü olunan sektörler için uluslararası piyasalarda sektör ve pazar hakimiyetinin artırılması, ulusal ekonomimizin güçlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Asırlar boyu Türkiye'nin en önemli komşularından biri olan Rusya ile ikili ilişkilerimize hakim olan işbirliği anlayışıyla yeni bir ivme kazandırılmıştır. 8 yıllık aradan sonra bu ülkeye Dışişleri Bakanı düzeyinde ilk kez bir ziyaret gerçekleştirildi. Ekim ayında Rusya Federasyonu'na yaptığım bu ziyaret sıra-

sında Devlet Başkanı Vladimir Putin ve dönemin Dışişleri Bakanı Ivanov ile gerçekleştirdiğim verimli ve kapsamlı görüşmelerde ikili işbirliğimizin çok boyutlu ortaklık düzeyine çıkarılması konusundaki karşılıklı kararlılığımız teyit edilmiştir. Daha sonra yeni Dışişleri Bakanı Lavrov'la da hem Moskova, hem İKÖ Konferansı vesilesiyle İstanbul'da görüştük.

Önümüzdeki dönemde öngörülen üst düzey ziyaretler, Rusya Federasyonu'yla işbirliğimizin ikili düzeyde çeşitlendirilmesine ve Avrasya Eylem Planı çerçevesinde sürdürülen işbirliğimizin daha da güçlendirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Türk müteahhitlerin Rusya'nın imarına yaptıkları katkı, Türk müteşebbislerin bu ülkedeki yatırımları, Rusya'dan Türkiye'ye giderek artan sayılarda gelen turistlerin ekonomiye getirdiği canlılık ve nihayet Rusya'nın en değerli ihracat kalemlerinden birini oluşturan doğal gaz konusunda gelişen işbirliği Rusya'yla siyasi ilişkilerimizin daha da geliştirilmesine kalıcı katkılar sağlar niteliktedir.

:: 96

Değerli konuklar,

Türkiye için kültürümüzle bütünleşen Kafkaslar bölgesi ayrı bir önem taşımaktadır. Güney Kafkasya'nın kalıcı istikrar, güvenlik ve refaha kavuşmasının yolunun, donmuş sorunların ve çatışma riski taşıyan ihtilafların barışçı yollarla çözülmesinden ve bölgesel işbirliğinden geçtiğine inanmaktayız. Dağlık Karabağ sorununda kolaylaştırıcı bir rol oynamak ve diğer bölgesel konularda fikir alışverişinde bulunmak amacıyla Azeri ve Ermeni meslektaşlarımla üçlü bir diyalog forumu başlattık. Bu forumun ilk toplantısını 2002 Mayıs ayında yaptık, son olarak da NATO İstanbul Zirvesi marjında bir araya geldik. Sonbaharda da BM Genel Kurulu vesilesiyle tekrar New York'ta üçlü bir görüşme yapmayı öngörüyoruz.

Çalkantılı bir siyasi geçiş dönemini geride bırakan komşumuz Gürcistan'ın mevcut sorunlarını sağduyu içinde demokratik yollardan aşmasına ve kardeş ülke Azerbaycan'ın esenliğe kavuşmasına yönelik güçlü desteğimiz sürdürülmektedir. Ermenistan ile ilişkilerimizin normalleşmesi ise tamamen bu ülkenin elindedir. Ermenistan'ın iyi komşuluk ve uluslararası hukuk ilkeleriyle uyumlu bir dış siyaset izlemesi ve ülkemize karşı Ermeni diasporasıyla birlikte izlediği hasmane tutumu gözden geçirmesi durumunda, bu adımları karşılıksız kalmayacaktır. Türkiye, bu koşulların karşılanması halinde Ermenistan'la ilişkilerini normalleştirme iradesine sahiptir.

Karadeniz Görev Gücü ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü gibi öncülüğünü yaptığımız bölgesel işbirliği mekanizmalarından ikincisini Güney Kafkasya'ya da teşmil ederek, Azerbaycan ve Ermenistan'ı ortak bir işbirliği çatısı altında bir araya getirdik. Ermenistan'ın komşularına karşı takınacağı

sağduyulu politikalar Güney Kafkasya'da tüm bölge menfaatine olacak işbirliğinin son halkasının tamamlanmasına imkan verecektir.

Kafkaslar büyük oranda zengin hidrokarbon kaynakları ve bunların Batı'ya taşınma yolu üzerinde bulunması nedenleriyle, başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerin stratejik önem verdiği bir bölge haline gelmiştir. Önümüzdeki yıl sevkıyata başlaması öngörülen Bakü-Tiflis-Ceyhan ham petrol boru hattı ile 2006 yılında işlerlik kazanması beklenen Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hattı projeleriyle Türkiye, Batı Avrupa'ya hidrokarbon sevkıyatında belli başlı güzergahlardan biri haline gelecektir. Sözkonusu boru hatları, bölgeye getireceği ekonomik canlılıkla birlikte bölgesel istikrar ve refaha katkıda bulunacak, aynı zamanda azami seviyelere ulaşan Türk boğazlarındaki tanker trafiğinin daha da artmasını önleyecektir.

Değerli konuklar,

Yakın tarihi, kültürel, ortak dil ve kardeşlik bağlarımız bulunan Orta Asya ülkeleriyle işbirliğimizin geliştirilmesi dış politika gündemimizin öncelikleri arasında yer almaktadır. Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik politikasına, bu ülkelerin bağımsızlıklarının ve devlet yapılanmalarının pekiştirilmesi, ekonomik ve siyasi reformlarının başarıya ulaşması ve uluslararası topluma bütünleşmelerine destek olunması arzusu yön vermektedir.

Türkiye, Orta Asya ülkelerine açtığı önemli kredilerle bölgeye sermaye ihraç eden bir ülke konumundadır. Orta Asya Cumhuriyetleri'yle ticaret hacmimiz 2001 yılından bu yana ikiye katlanmıştır. Geçtiğimiz yıl ticaret hacmimiz 1.163 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ayrıca, bu ülkelerin öğrencilerine burs ve kamu personeline teknik yardım ve eğitim sağlamaya devam etmekte, güvenliklerine yönelik tehditlerin bertaraf edilmesine yardımcı olmak amacıyla önemli düzeyde de askeri yardım ve eğitim sağlamaktadır.

Ülkemizle birlikte Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Azerbaycan'ı üst düzeyde kardeşlik ve dil ortaklığı temelinde bir araya getiren Türkçe Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvesi'nin sekizincisinin de bu yıl Türkiye'de düzenlenmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, Hükümetimiz bu ülkelere yönelik teknik yardım ve işbirliğine de büyük önem vermekte ve bu çerçevede Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın kabiliyetlerinin genişletilmesini hedeflemektedir.

TİKA iş adamlarımıza yönelik de bazı yenilikler geliştirmiştir. Öncelikle teknik yardım faaliyetleri çerçevesinde ihtiyaç duyulan müteahhitlik hizmetlerinin Türk işadamları tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Ayrıca TİKA'nın yurtdışı ofisleri iş adamlarımıza lojistik destek vermek konusunda talimatlandırılmıştır. Son olarak, özel sektörün teknik yardım pro-

jelerine daha fazla katılmasını teşvik etmek istiyoruz. Bu şekilde Türk işadamları ve şirketlerinin ilgili ülkelerde lojistik altyapı kurmalarına ve olumlu bir imaj kazanmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktayız.

Değerli konuklar,

Coğrafi olarak belki bize nispeten daha uzak ancak ülkede kalıcı barış ve istikrarın tesisine desteğimizin en güçlü şekilde sürdürüldüğü Afganistan'a da temas etmek istiyorum. Türkiye ve Afganistan tarih boyunca, gücünü iki halk arasındaki köklü dostluk ve dayanışma bağlarından alan yakın ilişkilere sahip olmuşlardır. Bu dayanışma bugün de Türkiye'nin Afganistan'da barış, istikrar ve ülkenin yeniden yapılandırılması çabalarına katkılarında ifadesini bulmaktadır. Bu ülkede sürdürülen yeniden imar çalışmaları özel sektörümüz için önemli imkanlar sunmaktadır. Nitekim, Türk müteşebbisleri Afganistan'da projeler üstlenmiş yabancı firmalar içinde birinci sırada gelmektedir. Bu çerçevede, özellikle müteahhitlik sektörü açısından bakıldığında Türk firmalarının kazandıkları ihalelerle Afganistan'ın imarına büyük ölçüde katkıda buldukları görülmektedir. 2002 yılından itibaren firmalarımızın Afganistan'da almış olduğu ihalelerin toplamı 500 milyon dolara ulaşmaktadır. Özellikle eğitim, sağlık ve tarım alanlarında bir dizi yeniden yapılandırma projesi üstlenmiş olan ülkemizin, özel sektörümüz aracılığıyla bu ülkedeki yeniden imar faaliyetlerindeki etkinliğini artırması ve çeşitlendirmesi mevcut ekonomik potansiyelin değerlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

:: 98

Öte yandan, Afganistan'ın yakın dostu ve terörizme karşı uluslararası koalisyonun bir üyesi olarak, başından beri Afganistan'daki Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü'ne (ISAF) iştirak etmekte olan ülkemiz, Haziran 2002-Ekim 2003 tarihleri arasında ISAF-II'nin komutasını üstlenmiştir. NATO içinde sürdürülen çalışmalar çerçevesinde, İstanbul'da konuşlu Üçüncü Kordü'nün 2005 Ekim-Ağustos döneminde ISAF karargahını üstlenmesi de gündemimizdedir.

Değerli konuklar,

21. yüzyılın dünya ekonomisinde önemli bir ağırlık ve çekim merkezi olan Asya-Pasifik bölgesi ülkeleriyle ilişkilerimizin ve ticari bağlarımızın hızla geliştirilmesi ve bu bölgenin sunduğu ekonomik imkanların değerlendirilmesi dış politika önceliklerimizden bir diğerini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, bölge ülkeleri ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizin hukuki zemini imzalanan ikili anlaşmalarla büyük ölçüde hazırlanmış durumdadır. Bölgeye yönelik açılımlarımızı kilit konumdaki ÇHC, Japonya ve Güney Kore gibi ülkeler üzerinden gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

Çin’le aramızdaki olumlu ilişkiler son bir yıl zarfında karşılıklı olarak gerçekleştirilen ziyaretlerle her alanda geliştirilmektedir. Yakın bir gelecekte bizzat ÇHC’ne bir ziyarette bulunmayı ve somut yeni işbirliği imkanlarını ele almayı öngörüyorum. İki ülke ticaretinde aleyhimize seyreden dengesizliğin giderilmesi amacıyla Çin’e yönelik ihracatımızın artırılmasına, Türk inşaat sektörünün Çin’deki altyapı ihalelerinden pay almasına ve Çin kaynaklı yatırımların ülkemize çekilmesine önem atfediyoruz.

Dünyanın ikinci büyük ekonomik gücü olan Japonya’ya Sayın Başbakanımız ve tarafımdan yapılan ziyaretler esasen çok iyi düzeyde seyreden ilişkilerimizin pekiştirilmesine yaramıştır. Ayrıca, 2003 yılı boyunca bu ülkede Türkiye’nin tanıtımı bakımından altın bir fırsat sunan “Türkiye Yılı”nın başarıyla kutlanmış olmasının yarattığı imkanların değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Keza, Sayın Başbakanımızın bu yıl Güney Kore’ye ve ticaretten de sorumlu Güney Koreli meslektaşımın ülkemize gerçekleştirdiği ziyaretler, tarihi dostluk bağlarımızdan da güç alan bu ülkeyle ilişkilerimize ivme kazandırmıştır.

Dış politika gündemimiz hiç bir coğrafyayı ihmal etmemektedir. Nitekim, Afrika kıtasıyla da ilişkilerimizin ekonomik, ticari, kültürel ve siyasi alanlarda çeşitlendirilmesini amacını güden “Afrika’ya açılım hamlesi” çerçevesinde yapılan girişimler olumlu sonuçlar vermektedir. Son dönemde Afrika ülkelerine yönelik ticaret hacmimiz artış eğilimi sergilemektedir. Kuzey Afrika ülkeleriyle akdetmeyi amaçladığımız Serbest Ticaret Anlaşmaları bu ülkelerle ticari ilişkilerimize canlılık getirecektir. Böyle bir anlaşma son olarak Fas’la imzalanmış olup, Mısır ve Tunus’la da müzakere edilmektedir. Benzer bir şekilde, Latin Amerika’ya açılım politikası çerçevesinde bölge ülkeleriyle siyasi ilişkilerimizi güçlendirmeyi ve ekonomik potansiyeli değerlendirmeyi hedefliyor, bu yöndeki gayretlerimizi sürdürüyoruz.

Değerli konuklar,

Küreselleşen dünyamızda, Türkiye ölçeğindeki ve coğrafi konumundaki bir ülkenin Dışişleri Bakanı olarak bana sizlerle izlediğimiz çok boyutlu dış politika kapsamında bu kısa ufuk turunu yapma fırsatı verdiğiniz ve ilginiz için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.